

Mareš, P. 2002. „Marginalizace – sociální vyloučení.“ In Sirovátka, T. (ed.) Menšiny a marginalizované skupiny v České republice. MU FSS, Georgetown, s. 9-24.

- Marginalizace a exkluze jako univerzální sociální mechanismy – sociální kontrola, zajištění konformity, ohrožení/posílení identity a integrity majority, redukce sociální a existenciální nejistoty, dobrovolné odloučení, sociální distance od „těch druhých“, perzekuční stereotypy (Girard)
- Aspekty **vyloučení v moderní době**:
  - nerealizace občanských, politických a sociálních práv, ohrožení statusu a identity vyloučených
  - rozmanitost subkultur a fluktuace mezi identitami, kulturní diferenciací a emancipací
  - symbolické vyloučení, hranice solidarity, stigmatizace, role masmédií
  - systemy odlišování „místních“ a „cizích“
  - vyloučení z imaginárních komunit – národ (Bauman)
  - vyloučení z jednoho systému může znamenat vyl. z řady jiných (Luhman) – klíčovým s. je trh práce (ekonomická dimenze vyloučení)

Mareš, P. 2000. „Chudoba, marginalizace, sociální vyloučení.“ in *Sociologický časopis*, 2000, 36 (3): 285-297.

- Koncepty chudoby, marginalizace a sociální exkluze – změna v sociologickém a politickém diskurzu v 80tých letech
- Sociální exkluze – jako dynamický proces ⇒ vyloučení jedinci (kolektivity) se nepodílejí stejnou měrou jako ostatní na (hmotných i nehmotných) zdrojích společnosti a na jejich distribuci či redistribuci, což vede k jejich chudobě a sociální či kulturní izolaci.
- Dimenze sociálního vyloučení:
  - ekonomické* – chudoba, zdroje, šance, význam placené práce
  - sociální* – status, sociální instituce
  - politické* – práva, vliv na společnost a vlastní osud
  - kulturní* – kulturní kapitál, vzdělanost a hodnoty
  - vyloučení z reflexivního zařazení do širšího sociálního řádu (Giddens), vyloučení z bezpečí (Beck), vyloučení z mobility (Bauman), symbolická exkluze, exkluze privilegovaných

- Prostor vyloučení a vyloučení prostorové – bezdomovectví, koncentrace vyloučených a odchod majority (homogenizace sociálního prostředí)
- Koncepty kultury bídy (Lewis) a underclass a jejich kritika
- Sociální integrace - multikulturalismus, patikularismus; inkluze skrze občanství, individuální a kolektivní práva